

26. 3. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K postupu orgánů během řízení dle § 31a odst. 3 ZOŠ

Zákon č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „ZOŠ“) je předpisem v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu značně frekventovaným. Není divu, jedná se o problematiku stále živou a praxí hojně omílanou. Pojďme krátce shrnutou, jak se vyvíjela judikturní praxe Nejvyššího soudu v případech postupu orgánů veřejné moci jako jednoho z hodnotících kritérií při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za újmu způsobenou nesprávným úředním postupem dle ZOŠ.

Nesprávný úřední postup není s výjimkou neučinění úkonu v zákonem stanovené lhůtě nebo lhůtě přiměřené definován. Naopak pravidla pro stanovení výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřeně dlouhým řízením jsou podrobná. Výše takového zadostiučinění vychází z tzv. základní částky, která je svou výší odvislá od celkové délky konkrétního nepřiměřeně dlouhého řízení. Tato částka je následně modifikována okolnostmi vyplývajícími z ust. § 31a odst. 3 ZOŠ, tedy celkovou délkou řízení a jeho složitostí, jednáním poškozeného, významem předmětu řízení pro poškozeného a dle písm. d) řečeného ustanovení i postupem orgánů veřejné moci během řízení.

Do jaké míry ale může postup orgánů veřejné moci představovat okolnost, za kterou je přiměřené zadostiučinění navyšováno, když je za nesprávný úřední postup de facto poskytováno? S touto otázkou se vypořádal Nejvyšší soud ve svém rozsudku ve věci spis. zn. 30 Cdo 1240/2013 ze dne 11. února 2014, kde konstatoval, že jakýkoli úřední postup nemůže zároveň představovat okolnost, pro kterou by mělo být poskytované zadostiučinění zvyšováno, neboť tento výklad by de facto znamenal, že by zadostiučinění bylo zvyšováno pokaždé. [1]

Na druhou stranu nevydání rozhodnutí ve lhůtě, a tedy porušení práva na projednání věci bez zbytečných průtahů, je zpravidla zapříčiněno nesprávným úředním postupem – ať už se jedná o bezdůvodnou nečinnost, svévoli či jiné nedodržování procesních pravidel. Hranice mezi tím, jaký postup orgánů veřejné moci lze v souladu s ust. § 31a odst. 3 písm. d) ZOŠ zohlednit a jaký nikoli, se může jevit jako poměrně nejasná. Tím spíš přihlédneme-li k někdy nesourodé judikturní praxi nižších soudních instancí a obvyklé tendence rozhodovat tento typ sporů spíše ve prospěch žalovaného (státu).

Nerespektování závazného právního názoru a procesní vady

Základní metodickou pomůcku tady představuje stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu spis. zn. Cpjn 206/2010 ze dne 13. dubna 2011, které výslovně uvádí, že k postupu orgánů během nepřiměřeně dlouhého řízení se přihlédně tam, „kde nevydání dřívějšího rozhodnutí

bylo zapříčiněno nedodržením procesních pravidel či tam, kde došlo k jinému pochybení ze strany orgánů veřejné moci.“ Stanovisko uvádí i několik příkladů jako zrušení rozhodnutí soudu nižšího pro nerespektování závazného právního názoru soudu vyššího stupně či nálezu Ústavního soudu, zrušení rozhodnutí výlučně z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti nebo pro procesní vady. Jde o okolnosti soudní praxí hojně reflektované, ale nikoli jediné. [2]

Nedostatek věcné příslušnosti

Další vadou, kterou lze k tíži orgánu veřejné moci připočíst, je vedení řízení před věcně nepřislušným orgánem. Judikatura opakovaně vyvodila, že pokud řízení probíhalo před věcně nepřislušnými orgány po nikoli zanedbatelnou dobu a bylo-li meritorní rozhodnutí ve věci zrušeno právě pro nerespektování procesních pravidel o věcné příslušnosti, považuje se tato skutečnost za kritérium, které je nutné ve smyslu ust. § 31a odst. 3 písm. d) ZOŠ zohlednit. Je totiž povinností orgánů veřejné moci (srov. např. § 103 OSŘ) posuzovat dostatek vlastních kompetencí o věci rozhodovat. Pokud k tomu nedošlo, jedná se o nerespektování procesních povinností orgánem veřejné moci a jako takové mu jde k tíži. [3]

Tutéž premisu lze vztáhnout i na spory ohledně věcné příslušnosti. V souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 4067/2010 ze dne 31. srpna 2011 je přičítáno postupu orgánu veřejné moci, pokud rozhodování o věcné příslušnosti do značné míry zkomplikovalo a prodloužilo průběh řízení, ačkoli otázka věcné příslušnosti nebyla problematická z důvodu nedostatečného vylíčení skutkových tvrzení, které by šlo na vrub účastníků, nýbrž pro nejednotný právní názor soudů na to, jak takto formulované nároky posuzovat.

Nadměrné dokazování

Dokazování je podstatnou součástí činnosti soudu v řízení. Z hlediska principu hospodárnosti je pro efektivní zjištění skutkového stavu nutné, aby orgán veřejné moci byl schopen kvalifikovaně rozhodnout o rozsahu dokazování, tedy především identifikoval rozhodné skutečnosti odpovídající aplikovaným normám, a posoudit relevanci jednotlivých důkazních prostředků, které provede, a na nichž založí své rozhodnutí. Pokud provádí důkazy nadbytečné, může to být státu přičítáno na vrub, jestliže věc bylo nepochybně možno rozhodnout i bez těchto důkazů. Stručně řečeno stát tedy nese zodpovědnost za průtahy v řízení, které zapříčinil orgán prováděním důkazů, o nichž muselo být zřejmé, že nemají žádný význam pro rozhodování ve věci samé. Skutečnost, že věc bylo nepochybně možno rozhodnout v poměrně kratším čase, neboť orgánu muselo být zřejmé, že prováděné důkazy byly zcela nadbytečné a věc šlo rozhodnout i bez nich, může svědčit pro závěr o nepřiměřené délce řízení a naplnění kritéria podle § 31a odst. 3 zákona. [4]

Odpovědnost orgánu veřejné moci za dokazování se ale netýká jen jeho rozsahu a výběru prováděných důkazů, ale v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 3759/2009 ze dne 16. listopadu 2010 je státu přičítána i odpovědnost za výběr kvalifikovaných znalců a koncentrovaný postup, aby znalecký posudek byl řádně zadán a při jeho vypracování nedocházelo k prodávám.

Další skutečnosti

Pro úplné shrnutí judikaturní praxe je nutné poukázat na i rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 5270/2009 ze dne 24. února 2011, které stanoví, že za nesprávný úřední postup přičitatelný státu lze považovat i opakované odročování jednání za účelem mimosoudního jednání stran bez stanovení lhůt a povinností uložených účastníkům podat soudu informaci o výsledku takového jednání. Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 2528/2013 ze dne 15. dubna

2015 pak do kritéria postupu orgánu veřejné moci uvedeného v § 31a odst. 3 písm. d) ZOŠ zahrnul i sedm let trvající průtah.

Závěr

Jak potvrzuje judikaturní praxe, postup orgánu veřejné moci se podle § 31a odst. 3 písm. d) zohlední zejména v těch případech, kdy takový postup neodpovídá procesním pravidlům, kdy orgán veřejné moci postupuje vadně, chaoticky a nekoncentrovaně, a zároveň kdy tímto postupem dochází ke zjevnému prodloužení řízení oproti tomu, kdy by bylo postupováno bezvadně leč s průtahy. Tomu odpovídá i závěr judikátu Nejvyššího soud ve věci spis. zn. 30 Cdo 1240/2013 ze dne 11. února 2014 zmíněného úvodem, který jako kritérium pro zvýšení náhrady nemajetkové újmy nezohlednil nesprávný úřední postup spočívající ve formě nezákonné nečinnosti trvající dva roky. Stalo se praxí žalované (státu) na závěry zmíněného judikátu poukazovat a v rámci předběžného uplatnění nároku postup orgánů nezohledňovat, byť průtah trvající sedm let Nejvyšší soud pro svou intenzitu jako okolnost dle § 31a odst. 3 písm. d) připustil. [5]

Jak dokazuje judikatura posledních let, stále nejde o problematiku uzavřenou. Stále je možné s úspěchem poukazovat na judikaturou neřešená procesní pochybení, která vedla k nepřiměřeně dlouhému řízení, a která lze pro svou intenzitu zahrnout do okolností ospravedlňujících zvýšení náhrady nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouhé řízení ve smyslu článkem rozebíraného kritéria. Byť jde třeba jen o založení spisu ve spisovně namísto jeho postoupení místně příslušnému soudu anebo jiné prodlevy při předání spisu mezi institucemi.[6] [7] Například v rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 4450/2016 ze dne 9. dubna 2018 byly státu přičteny na vrub ty průtahy, které zapříčinil soud neúnosně dlouhým vyčkáváním na připojení přílohového spisu. Jednalo se o situaci, kdy přílohový spis byl připojen u jiného spisu téhož soudu. Blíže citace uvedeného rozhodnutí: *„Za komplikaci mající za následek zvýšení složitosti řízení jistě nelze považovat obtíž spojené s připojením přílohového spisu (...). Naopak průtahy soudu při jeho zajištění jdou na vrub státu z hlediska kritéria postupu orgánu veřejné moci. Soud má vyvinout aktivitu a učinit efektivní opatření za účelem jeho připojení či porřízení kopií, a nikoliv pouze spis ukládat na lhůtu a činit opakovaně tytéž dotazy.“*

V závěru jenom pro úplnost připomeňme, že stejně jako lze s poukazem na § 31a odst. 3 písm. d) ZOŠ přiměřené zadostiučinění zvýšit, lze ho výjimečně i snížit. Svou roli bude hrát dočasná přetíženost soudu či konkrétního soudce. Rozhodně by ale ke snížení neměly být zohledňovány důvody mající svůj původ uvnitř soudního či právního systému, jako je nedostatečná organizace práce, špatná personální situace atd. [8]

Mgr. Bc. Jan Drvota,
advokátní koncipient

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář](#)

Kováků 554/24
150 00 Praha 5

Tel.: 296 368 350
e-mail: law.office@mn-legal.eu

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 1240/2013 ze dne 11. února 2014

- [2] Blíže rozsudek Nejvyššího soudu ve věci 30 Cdo 1328/2009 ze dne 5. října 2010
- [3] Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 2091/2013 ze dne 18. prosince 2013.
- [4] Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 3759/2009 ze dne 16. listopadu 2010 nebo srov. rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 727/2011 ze dne 27. dubna 2012.
- [5] Rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. ve věci 30 Cdo 2528/2013 ze dne 15. dubna 2015
- [6] K tomu blíže rozsudek Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 2528/2013 ze dne 15. dubna 2015
- [7] Stanovisko kolegia Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. Cpjn 206/2010 ze dne 14. února 2019, bod. IV, ad. c)
- [8] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 30 Cdo 3151/2016 ze dne 31. července 2018

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)
- [Klientská zóna Jenda - právní účinky činění podání a doručování písemností](#)